

USTAVNO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE

BEETHOVNOVA ULICA 10

1001 LJUBLJANA

Datum: 27.2.2020

Pobudniki / pritožniki:

1. **Viljem (Vili) Kovačič**, v imenu civilne iniciative »Davkoplačevalci se ne damo« in v svojem imenu, Na Straški vrh 26,1000 Ljubljana (C I)

2. **Sergij Andrejaš**, Črni kal 63, 6275 Črni kal, prebivalec, volivec in lastnik zemljišča na Črnem Kalu, na trasi 2tira

3. **Domen Marovt**, Topovlje 20, 3314 Braslovče, prebivalec in volivec,
ter lastnik zemljišča na trasi 3Rosi

4. **Jožef Horvat**, kmetovalec in volivec iz območja Nature 2000, na trasi 2tira in predsednik združenja Sonaravnih kmetov Slovenije Gažon 37 d, 6274 Šmarje

vlagamo

A) POBUDO ZA OCENO USTAVNOSTI IN ZAKONITOSTI

ZAKONA O POROŠTVU REPUBLIKE SLOVENIJE ZA OBVEZNOSTI DRUŽBE 2TDK d.o.o. IZ NASLOVA KREDITOV IN DOLŽNIŠKIH VREDNOSTNIH PAPIRJEV, NAJETIH OZIROMA IZDANIH ZA FINANCIRANJE IZGRADNJE DRUGEGA TIRA ŽELEZNIŠKE PROGE DIVAČA-KOPER IN ZA OBVEZNOSTI DRUŽBE DARS d.d. IZ NASLOVA KREDITOV IN DOLŽNIŠKIH VREDNOSTNIH PAPIRJEV, NAJETIH OZIROMA IZDANIH ZA FINANCIRANJE IZGRADNJE DELA 3. RAZVOJNE OSI (ZPOD2TDK)

in

**B) USTAVNO PRITOŽBO ZOPER NEZAKONIT POSTOPEK DOLOČITVE
ROKA ZA ZBIRANJE PODPISOV ZA POBUDO ZA REFERENDUM**

1x

priloge: 1 (1x)

Obrazložitev:

Skladno s 24. členom Zakona o ustavnem sodišču (v nadaljevanju: ZUstS) lahko pobudo za začetek postopka za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa ali splošnega akta, izdanega za izvrševanje javnih pooblastil, poda kdor izkaže pravni interes. Pravni interes je podan, če predpis ali splošni akt, izdan za izvrševanje javnih pooblastil, katerega oceno pobudnik predlaga, neposredno posega v njegove pravice, pravne interese oziroma v njegov pravni položaj. Pobuda se lahko vloži v roku 1 leta od uveljavitve (izpodbijanega) predpisa oziroma v enem letu od dneva, ko je pobudnik izvedel za nastanek škodljivih posledic, ustavna pritožba pa v 60 dneh od pričetka veljavnosti predpisa.

Pobudniki v predmetnem postopku izkazujejo pravni interes na podlagi dejstva, da izpodbijan predpis neposredno posega v njihove pravice, njihove interese, oziroma v njihov pravni položaj, kar izkazujejo, s trditveno podlago predmetne zahteve.

Prvo pobudnik – Vili (Vilijem) Kovačič je predsednik iniciative (Davkoplačevalci se ne damo). Gre za civilno iniciativo, katere cilj je uveljavljanje pravic državljanov nasproti nepravilnostim in nezakolitostim ki so posledica korupcije in kršitve zakonov in predpisov in se bori proti slednjim. Glede na dejstvo, da je izpodbijani zakon izrazito podvržen tveganju korupcije in je ta že bila dokazana je pravni interes – Vilijem Kovačiča kot predsednika CI davkoplačevalci se ne damo, nedvomno in nedvoumno izkazan. Prilaga se članek iz Dela, dne 20.12.2019, ki izkazuje, da se je iniciativa Davkoplačevalci se ne damo neposredno angažirala za zbiranje podpisov, vendar je bila CI zaradi same sestave oziroma narave zakona (združeno je namreč poroštvo za družbo 2TDK – drugi tir železniške proge Divača-Koper in poroštvo za DARS d.d. – za financiranje izgradnje tretje razvojne osi), kot tudi zaradi časa sprejemanja zakona v DZ in nezakolitih rokov neuspešna in že na samem začetku onemogočena.

Izpodbijani zakon je bil namreč sprejet in objavljen 27.12.2019, z začetkom veljavnosti 28.12.2019. Izkaže se, da je bil zakon sprejet v prazničnem času, kar je posledično pobudnikom za zakonodajni referendum onemogočilo zbiranje podpisov, ki so potrebni za pobudo za zakonodajni referendum. Skladno z 12. a členom Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (v nadaljevanju: ZRLI) se lahko pobuda za razpis referenduma vloži v 7-ih dneh po sprejemu zakona. Pobudo volivcev za vložitev pobude za razpis referenduma lahko da vsak volivec, pobuda pa mora biti predložena predsedniku državnega zbora in podprta s podpisi najmanj 2.500 volivcev. Skladno s 16. členom ZRLI, v primeru, da koledarski rok za zbiranje podpisov v celoti ali deloma pade v čas med 25. december in 2. januarjem, mora predsednik državnega zbora določiti koledarski rok, ki začne teči 3. januarja. Z neupoštevanjem te določbe je bilo zbiranje podpisov za pobudo za morebitni zakonodajni referendum v času počitnic skrajno oteženo v resnici pa onemogočeno, Zato je potrebna predmetna ustavna presoja nezakolitosti postopka in sprejemanja samega poroštvenga zakona, upoštevajoč ob tem tudi dejstvo, da je predsednik civilne iniciative »Davkoplačevalci se ne damo« na to izrecno a neuspešno opozoril predsednika DZ, predsednik DZ pa je to povsem ignoriral. Predvsem bode v oči dejstvo, da je bilo enako nezakonito ravnanje s strani predsednika DZ ponovljeno že drugič. Prvič je bilo namreč to storjeno že 27.04.2017, ob zakonu ZUIGDT (zakon o izgradnji in upravljanju drugega tira Divača Koper, s katerim je bilo ustanovljeno podjetje 2TDK. Tudi tedaj se je zbiranje podpisov izteklo na praznični dan ko ni bilo možno sprejemati pošte in le odložilnemu vetu Državnega sveta gre zahvala, da je bilo zbiranje podpisov za pobudo podaljšano za teden dni, sicer bi pobuda propadla. Pobudniki referenduma sicer ne pričakujemo, da bo US odredilo ponovitev zbiranja podpisov za pobudo, pač pa zgolj to, da US DZ naložilo obvezo, da v 1 letu zakonsko uredi zadevo tako, da se datumske manipulacije zakonodajalca ne bodo nikoli več ponovile. Enako pa pobudniki pozivamo US, da **PONOVNO POZOVE DZ DA URESNIČI OBVEZO** iz ureditvene odločbe US iz leta 2018, ko je US razveljavilo referendum in odločilo, da se v roku 1 leta zakon o referendumu in ljudski iniciativi in zakon referendumske kampanje uskladita z Ustavo RS. Popolna odsotnost kakršnekoli aktivnosti poslancev DZ, pa tudi predsednika države, na tem področju je nesprejemljiva in zaradi neuresničenih zavez DZ vodi v

degradacijo in izničenje neposredne demokracije ter v nove in nove spore med državljani in zakonodajno ter izvršno vejo oblasti.

Drugi in tretji pobudnik, ustavne presoje Sergej Andrejaš in Domen Marovt sta lastnika nepremičnin neposredno na trasah obeh projektov, ki ju ureja ZPOD 2TDK. Izpodbijani zakon namreč ureja poroštvo Republike Slovenije za družbi, ki izvajata infrastrukturna projekta Drugega tira železniške proge Divača-Koper in izgradnjo avto ceste Tretje razvojne osi. Začrtana trasa Drugega tira poteka preko Črnega kala in ima neposredno okoljski vpliv na prebivalce slednjega. Prav tako gre za poseg v pravico drugo podpisanege Sergeja Andrejaša katero sprejem zakona ZPOD 2TDK neposredno ogroža in vanjo posega. Ravno tako ima interes tretji pobudnik Domen Marovt saj ima svoje nepremičnine neposredno ob trasi Tretje razvojne osi, katere trasa pa predstavlja poseg v njegove lastninske in celo bivanjske pravice, Projekt drugi tir kot tudi 3Ros nimata obveznega dokumenta Celovite presoje vplivov na okolje (CPVO) , ki je zahtevana s strani tako slovenske kot tudi Evropske zakonodaje. Projekt drugi tir posega v področje natura 2000, ob tem pa predstavlja tudi grožnjo okolju, tudi z vodovarstvenega vidika v primeru že manjše nesreče, kar je dokazalo nedavno izlitje kerozina poleti 2018.

Pravni interes gre pobudnikom nenazadnje tudi na podlagi členov 22, 23 in 24 Ustave, ki določajo enakost varstva pravic, pravico do sodnega varstva in javnosti sojenja.

Izpodbijani zakon vsebuje nedopustno združeno poroštvo za dva povsem ločeno projekta izgradnje javne infrastrukture, pa ju povezuje zgolj dejstvo, da gre pri obeh za državna projekta in onemogoča pobudnikom referendumu sploh postaviti konsistentno referendumsko vprašanje.

Po eni strani, gre za poroštvo za izgradnjo drugega tira, ki je tako okoljevarstveno, kot tudi projektno sporen projekt, temelječ na nezakonito pridobljenem gradbenem dovoljenju, po drugi strani pa isti zakon hkrati daje poroštvo tudi povsem drugi družbi, za izgradnjo povsem drug projekt to je projekt tretje razvojne osi. Projekta sta tudi lokacijsko povsem različna.

Ker zakon združuje financiranje dveh povsem različnih in ne povezljivih projektov, je oteženo zbiranje podpisov za morebitni zakonodajni referendum, saj je državljanom onemogočeno, da podprejo en projekt, ter istočasno nasprotujejo drugemu projektu in odobrijo poroštvo zanj, kar je bila pri mnogih volivcih pogosta dejanska kontradiktorna situacija.

Četrty pobudnik je kmetovalec in volivec, katerega kmetija sega v področje Nature 2000ter predsednik združenja sonaravnih kmetov Slovenije. Drugi tir je začrtan preko področja Natura 2000, gradbeno dovoljenje za slednjega pa ne vsebuje ceostne presoje za okolje. Posledično je ogrožen ekološki način kmetovanja na širšem področju začrtae trase drugega tira, saj njegovi vplivi na okolje niso znani in preučeni. Predmento poroštvo ureja sofinanciranje (poroštvo) države za projekt drugi tir, ki je ekološko sporen. Zakon je neustaven tudi iz tega razloga, saj pobudnik pa opozarja na neposredno škodo, ki mu jo povzroča izpodbijani zakon in torej prav tako izkazuje pravni interes."

Ker je zbiranje podpisov pobude za zakonodajni referendum med državljani na ta način oteženo, je zakon ustavno sporen. Gre tudi za kršitev 90. člena Ustave Republike Slovenije (v nadaljevanju tudi: URS), saj je glede na oblikovanje in vsebino zakona otežen zakonodajni referendum. je celo onemogočen. Izpodbijani zakon namreč obravnava materijo dveh zakonov, kar je lahko ustavnopravno sporno, tudi z vidika kršitve 44. člena URS, ki omogoča sodelovanje države pri upravljanju javnih zadev.

Opozarja se tudi na kršitev 72. člena URS, ki določa, da ima vsakdo v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja in da država skrbi za zdravo življenjsko okolje.

Izpostavlja se, da izpodbijani zakon ureja poroštvo Republike Slovenije za obveznosti družbe 2TDK, glede kreditov in dolžniških vrednostnih papirjev, najetih (ali izdanih) za financiranje izgradnje drugega tira železniške proge Divača-Koper. Izpodbijani zakon v 3. členu določa, da se lahko sredstva črpajo v več

obrokih do pridobitve uporabnega dovoljenja. Uporabno dovoljenje je skladno z veljavnim Zakonom o graditvi objektov (v nadaljevanju: ZGO-1) vezano na gradbeno dovoljenje¹. Gradbeno dovoljenje po predmetnem projektu, pa ne temelji na (CPVO) obveznem predhodnem dokumentu to je celoviti presoji vplivov na okolje, kar bi po veljavni zakonodaji moralo, saj gre za poseg v območje zaščiteno z Naturo 2000 in tudi sicer obveznem dokumentu pri vseh večjih projektih. Posledično, izpodbijani zakon krši določbe 72. člena URS, ki opredeljuje zdravo življenjsko okolje. Podobno velja tudi za 73. člen URS - ki določa, da je vsakdo dolžan v skladu z zakonom varovati naravne znamenitosti in redkosti ter kulturne spomenike. Ker gre za zaščitno območje – Natura 2000 ne more biti sporno, da gre za naravno znamenitost in redkost.

Projekt drugi tir pa v slednje brutalno posega, kar je vidno iz dokumentacije – oziroma zemljevidov za traso Drugi tir.

Izpodbijani zakon ureja poroštvo Republike Slovenije za dva povsem ločena projekta, ki sta že v osnovi sporna in v več delih v nasprotju z veljavno okoljevarstveno kot tudi gradbeno zakonodajo. Sporno je tudi financiranje obeh projektov, na kar je predvsem prvi pobudnik že opozarjal v predhodnih postopkih.

Pobudniki opozarjajo tudi na nekonsistentnost in nedoločnost izpodbijanega zakona. 1. odstavek 3. člena izpodbijanega zakona določa pogoje za poroštvo države, ki pa so neopredeljeni in v nasprotju sami s sabo, tako 2. alineja določa da je rok plačila kreditov (za katerega gre porok država) največ 37 let in najmanj 15 let, 4. alineja, da končna zapadlost ne sme biti daljša kot do 31. decembra 2063. Gre za določbi, ki sta sami s sabo v nasprotju in se datumsko ne ujemata.

Zakon določa tudi, da mora biti obrestna mera kreditov primerljiva z obrestnimi merami primerljivih kreditov z državnimi poroštvi in da morajo biti donosi na dolžniške vrednostne papirje družbe 2TDK d.o.o. primerljivi z donosi državnih vrednostnih papirjev primerljive ročnosti povečane za pribitek. Gre za t.i. blanketne norme, ki so lahko hitro podvržene zlorabam, zakonodajalcu je moč očitati nepreciznost in skrajno povsem nedopustno površnost.

Prvi odstavek 5. člena izpodbijanega zakona nalaga Republik Sloveniji, da namesto družbe 2TDK d.o.o. na podlagi predhodnega pisnega poziva kreditodajalca ali drugega upravičenca brezpogojno nepreklicno na prvi poziv poravnava zapadlo obveznost družbe 2TDK, če je slednja ne bo poravnala. Izpostavlja se vprašanje spornih obveznosti, ki so zapadle. Glede na zdajšnje navedbe tako 1. odstavka 5 člena kot tudi 2. odstavka 6. člena, je zato mogoča situacija, da bo Republika Slovenija obremenjena tudi za sporne obveznosti, izpodbijani zakon zato ni v skladu s splošnimi določbami ki zadevajo poroštvo in ni v državno korist.

154. člen URS navaja, da morajo biti zakoni, podzakonski predpisi in drugi splošni akti v skladu z ustavo, zakoni pa morajo biti tudi v skladu s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in veljavnimi mednarodnimi pogodbami ki jih ratificira Državni zbor, podzakonskimi predpisi in drugimi splošnimi akti pa tudi z drugimi ratificiranimi mednarodnimi pogodbami. Nekonsistentnosti samega zakona kot so navedene zgoraj pomenijo kršitev 154. člen URS.

Skladno s 3.a členom URS lahko Slovenija z mednarodno pogodbo, ki jo ratificira državni zbor z 2/3 večino glasov vseh poslancev prenese izvrševanje rednih pravic na mednarodne organizacij², ki temeljijo na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, demokracije na čelu pravne države ter vstopi v obrambo v zvezi z državo, ki temelji na spoštovanju teh vrednot. Slovenija je del Evropske Unije, zavezala se je spoštovati njene predpise. Posledično, mora spoštovati tudi evropske direktive o pticah in o habitatih in vodnih virih, ki predstavljajo zakonsko osnovo Nature 2000. Izpodbijani zakon se sklicuje na dokumente – uporabno in gradbeno dovoljenje za oba projekta, ki pa ne spoštujeta evropski direktiv. Gre za ustavno

¹ Glej predvsem 11. točko 2. člena, 5. člen, 89. člen in nadaljnji ZGO-1.

kršitev in kršitev mednarodnih zavez Republike Slovenije. Zakon o poroštvu je protiustaven že iz tega razloga.

Pobudniki iz previdnosti, v kolikor Ustavno sodišče (sicer zmotno) ne bi štelo, da pobudniki niso izkazali pravnega interesa k vložitvi pobude (in bi pobudo zavrglo) oziroma v kolikor bi Ustavno sodišče pobudo vsebinsko zavrnilo, vlagajo pobudniki tudi **ustavno pritožbo** po 50. členu (in nadaljnjih) ZUstS zoper ZPOD2TDK. Ustavna pritožba vsebuje vse sestavine po 53. členu ZUstS. Zoper izpodbijani zakon, ki ima splošnega akta, pa redne pritožbe (razen referendumu, kjer pa pritožnik dokazuje vsebinske kršitve ZRLI in URS) dejansko ni. Posledično je ustavna pritožba zrela za obravnavo. Obenem pa je treba poudariti da so pobudniki - pritožniki že večkrat opredelili kršitev človekovih pravic in svoboščin in neupoštevanje okoljskih standardov, ki bi jih imel izpodbijani zakon, ki pa te vidike povsem ignorira.

Pri presoji ustavnosti izpodbijanega zakona nedvomno gre za ustavnopravno vprašanje, ki presega pomen konkretne zadeve, saj izpodbijani zakon ureja poroštvo in torej morebitno (so)financiranje države za projekta drugi tri in tretjo razvojno OS, ki pa sta dva stebra strateških ciljev države, ki jih je potrebo voditi in urediti skrajno skrbno in transparentno ter skladno z vso slovensko in mednarodno, v tem primeru EU zakonodajo.

Posledično, je potrebno, da US pobudo in predlog za oceno ustavnosti sprejme in odloči, da je izpodbijani zakon neustaven in je potrebna njegova razveljavitev. Podredno naj torej Ustavno sodišče sprejme ustavno odločbo in izpodbijani zakon razveljavi s tem da Državnemu zboru naloži novo odločanje o vsakem projektu posebej, obenem pa DZ naloži zagotovitev razmer za normalno referendumsko odločanje v okoliščinah, ki bodo v skladu z zakonom ZRLI. To je nujno storiti tudi zato ker gre za negativni precedenčni primer, ki bo nov slab zgled nesankcioniranja nezakonitosti tudi pri morebitnih bodočih projektih.

Predlagamo nujno prednostno obravnavo in začasno zadržanje izvajanja poroštvenega zakona, kajti oba projekta, ki sta predmet poroštvenega zakona, sta še vedno na samem začetku izvajanja oziroma na nulti točki in bi nadaljevanje financiranja obeh projektov na neustavni in nezakoniti podlagi za Slovenijo povzročilo nepopravljivo škodo, podobno tisti, ki je nastala po zavrženju referendumске pobude v primeru TEŠ6 pred 8 leti.

Dopuščanje takih projektov je škodljivo tudi s stališča vračanja EU sredstev (kohezijska sredstva in druga sredstva) in tudi sredstev kreditov banke EIB in EBRD, ki sta prav tako posredno zavezani k spoštovanju EU direktiv in EU prava.

Podpisniki obenem predlagamo javno sejo US, ki jo sicer Ustavno sodišče zahteva od drugih sodišč. Za obravnavo na Ustavnem sodišču v tej zadevi namreč obstoja zelo velik javni interes davkoplačevalcev in širše javnosti, ki ga ne more in ne sme preglasiti preglasovanje znotraj US po principu rezultatskega ali kakršnega koli pristranskega odločanja v korist močnejšega, to je države nasproti šibkejšemu, to je nevladni civilni družbi in prizadetim oziroma oškodovanim državljanom, kar mora veljati v vseh primerih,

O nespoštovanju okoljskega prava v teh projektih je obveščena tudi nova EU komisija in druge EU instance to je odbor za peticije EU parlamenta in EU Ombudsman.

Ljubljana, 27.02.2020

Vili (Viljem) Kovačič

Sergij Andrejaš

Domen Marovt

Jožef Horvat

Priloga: - članek Delo, dne 20.12.2019